

Türkiye Cumhuriyeti İle Katılım Ortaklığında Yer Alan İlkeler, Öncelikler, Ara Hedefler ve Koşullara İlişkin

8 Mart 2001 tarihli

KONSEY KARARI

(2001/235/AT))

AB KONSEYİ,

Avrupa Topluluğunu kuran Antlaşmayı göz önünde bulundurarak,

Türkiye'ye Katılım öncesi stratejisi çerçevesinde sağlanan yardıma ve özellikle Katılım Ortaklığı oluşturulmasına ilişkin 26 Şubat 2001 tarih ve 390/2001 sayılı Konsey Tüzüğü ve bilhassa onun 2. maddesini göz önünde bulundurarak,

Komisyonun hazırladığı öneriyi göz önünde bulundurarak,

(1) Helsinki AB Zirvesi sonuçlarında: "Türkiye, diğer aday ülkelere uygulanan aynı kriterler temelinde Birliğe katılması mukadder bir aday ülkedir. Mevcut AB Stratejisi temelinde Türkiye, diğer aday ülkeler gibi, reformlarını teşvik etmek ve desteklemek için bir katılım öncesi stratejisinden yararlanacaktır." denilmektedir. Bu stratejinin kilit unsuru olarak, daha önceki AB Zirve sonuçlarına dayanılarak bir Katılım Ortaklığı oluşturulacaktır.

(2) 390/2001 sayılı (AT) Tüzüğü, Türkiye'ye sunulacağı şekilde ve müteakip uygulamalar çerçevesinde, Katılım Ortaklığında belirtilen ilkeler, öncelikler, ara hedefler ve koşullarla ilgili olarak Komisyon tarafından sunulan bir öneri üzerine Konseyin nitelikli oy çoğunluğu ile karar alacağını kaydetmektedir.

(3) Topluluk yardımı, temel unsurların karşılanması ve özellikle Kopenhag Kriterlerinin yerine getirilmesi koşuluna bağlıdır. Temel bir unsurun karşılanmadığı durumda, Komisyondan gelen bir öneri üzerine Konsey nitelikli oy çoğunluğu ile karar alarak, herhangi bir katılım öncesi yardıma ilişkin uygun önlemleri alabilir.

(4) AT -Türkiye Ortaklık Konseyi, Türkiye için Katılım Ortaklığının uygulanmasının Ortaklık Anlaşmasıyla kurulan uygun organlar tarafından izleneceğini kararlaştırmıştır.

(5) Komisyonun 2000 yılı İlerleme Raporu, Türkiye'nin üyelikle ilgili hazırlıkları hakkında objektif bir analiz sunmuş ve önümüzdeki dönem için belli bazı öncelik alanları tespit etmiştir.

(6) Üyelik hazırlıkları çerçevesinde Türkiye, müktesebatın üstlenilmesine ilişkin bir Ulusal Program hazırlamalıdır. Bu program Katılım Ortaklığında kaydedilen öncelikleri ve ara hedeflerin gerçekleştirilmesi için bir takvim ortaya koymalıdır.

AŞAĞIDA BELİRTİLEN KARARLARI ALMIŞTIR:

Madde 1

390/2001 sayılı (AT) Tüzüğün 2. maddesi uyarınca, Türkiye için Katılım Ortaklığında mevcut ilkeler, öncelikler, ara hedefler ve koşullar bu Kararın ayrılmaz bir parçasını oluşturan Ek'te ortaya konmuştur.

Madde 2

Katılım Ortaklığının uygulanması, Ortaklık Anlaşmasıyla kurulan uygun kurumlar ve Komisyonun düzenli olarak rapor vermekle yükümlü olduğu yetkili Konsey kurulları tarafından izlenecektir.

Madde 3

Bu Karar Avrupa Toplulukları Resmi Gazetesinde yayımını izleyen üçüncü günde yürürlüğe girecektir.

EK

TÜRKİYE: 2000 KATILIM ORTAKLIĞI

1. GİRİŞ

AB Konseyi Helsinkide (10-11 Aralık 1999), Türkiye'deki olumlu gelişmeleri ve Kopenhag Kriterlerinin yerine getirilmesi yönündeki reformların sürdürülmesi niyetini memnuniyetle karşılamıştır.

AB Konseyi, Helsinki toplantısında, "daha önceki AB Konseyi sonuçları temelinde" bir Katılım Ortaklığı Belgesi hazırlanması kararı almıştır. Belge, siyasi ve ekonomik kriterler ile üye ülke yükümlülükleri ışığında Katılım hazırlıklarının yoğunlaşması gereken öncelikleri içerecek ve müktesebatın benimsenmesi için Ulusal Programa eşlik edecektir.

AB Konseyi, 1997'de Lüksemburg'daki toplantısında, Katılım Ortaklığının, aday ülkelere yönelik tüm yardımları tek bir çerçeve altında yürüten geliştirilmiş katılım öncesi stratejinin kilit üyelerinden biri olduğunu kararlaştırmıştır. Bu çerçevede, Katılım sürecinde karşılaşılan sorunların üstesinden gelinmesine destek olmak amacıyla, AB, yardımlarını her adayın özel ihtiyaçlarına yöneltir.

Bu anlayışla tam uyumlu olarak, AB Komisyonu, 26 Temmuz 2000 tarihinde, Katılım öncesinde ve özellikle Katılım Ortaklığının oluşturulmasına yönelik olarak, Türkiye'ye AB tarafından yapılacak yardımların tüm kaynaklarını koordine etmek için gerekli tek çerçeveyi oluşturmaya yönelik bir Tüzük önermiştir. Türkiye'ye yönelik bu Çerçeve Tüzük, diğer 10 Orta ve Doğu Avrupa aday ülkeleri için olan Tüzük örnek alınarak hazırlanmıştır. (Konsey Tüzüğü 622/98; OJ L85, 20.3.1998, sayfa 1)

Katılım Ortaklığı, Türkiye için ilk Katılım Ortaklığının kurulmasına dair Konsey Tüzüğü ile oluşturulacaktır. Bu Katılım Ortaklığı, Türkiye'ye danışıldıktan sonra ve Konsey tarafından kararlaştırılan ilkeler, öncelikler, ara hedefler ve koşullar esas alınarak, Komisyon tarafından önerilecektir. Belge, Türkiye'nin adaylık sürecindeki gelişmeye ilişkin 2000 İlerleme Raporu'ndaki değerlendirmeyi dikkate almaktadır.

2. AMAÇLAR

Katılım Ortaklığının amacı, AB üyeliği yolunda Türkiye'nin kaydettiği gelişmeler hakkında Komisyonun 2000 İlerleme Raporu'nda saptanan ileriye yönelik çalışmaların öncelikli alanlarını, bu önceliklerin uygulanmasında Türkiye'ye sağlanacak mali imkânları ve bu yardıma ilişkin koşulları tek bir çerçeve altında toplamaktır. Katılım Ortaklığı, aday Devletlerin üyelik hazırlıklarına yardımda kullanılacak bir dizi politika aracının temelini oluşturur. Türkiye'nin, Katılım Ortaklığı temelinde, AB mevzuatına uyuma ilişkin Ulusal Programını bu yıl içinde benimsemesi beklenmektedir. Ulusal Program, Katılım Ortaklığının ayrılmaz bir parçası olmamakla beraber, belgenin kapsadığı öncelikler Katılım Ortaklığına uymalıdır.

3. İLKELER

Her aday Devlet için saptanmış olan temel öncelik alanları, üyelik için aşağıdaki koşulların zorunlu olduğunu kaydeden Kopenhag Kriterlerini yerine getirme yeteneği ile bağlantılıdır:

- Aday Devlet, demokrasi, hukukun üstünlüğü, insan hakları, azınlıklara saygı ve onların korunmasını güvence altına alan kurumların istikrarını sağlar;
- İşler bir pazar ekonomisinin varlığı ve ayrıca, Birlik içindeki rekabet baskısı ve pazar güçleri ile baş edebilme yeteneği;
- Siyasi, ekonomik ve parasal birliğin amaçlarına bağlılık dahil, üyelik yükümlülüklerini üstlenme yeteneği.

AB Konseyi, Madrid'deki toplantısında, Topluluk politikalarının uyumlu olarak yürütülmesini teminen aday ülkelerin Katılım ertesinde idari yapılarının uyumlaştırılması gereğini vurgulamıştır. AB Konseyi, Lüksemburg Zirvesi'nde müktesebatın mevzuata meczinin gerekli olduğunu belirtmiş; ancak bunun da kendi başına yeterli olmadığını ve asıl önemli olanın uygulama olduğunu vurgulamıştır.

AB Konseyi, Helsinki'deki toplantısında, 13 aday ülkenin tek bir çerçeveye alınması ile oluşan Katılım sürecinin kapsayıcı niteliğini teyid etmiştir. Aday Devletler Katılım sürecine eşit koşullarda katılmaktadırlar. AB Konseyi, aday Devletlerin AB Antlaşmalarında belirlenen değerleri ve amaçları paylaşmaları gerektiğini belirtmiştir. Bu

bağlamda, AB Konseyi, Birleşmiş Milletler Yasası'na uygun olarak uyuşmazlıkların barışçı çözümü ilkesini vurgulamış ve aday Devletlerin mevcut tüm sınır sorunlarını ve ilgili diğer sorunları çözmek için her türlü gayreti göstermelerini önemle talep etmiştir. Makul bir sürede bu gerçekleşmediği takdirde, aday Devletler uyuşmazlığı Uluslararası Adalet Divanı'na götürmelidirler.

AB Konseyi ayrıca, çözüme kavuşmayan herhangi bir soruna ilişkin durumu, özellikle katılım sürecine yansımaları açısından ve bunların Uluslararası Adalet Divanı vasıtasıyla çözümünü sağlamayı teşvik için, en geç 2004 yılı sonuna kadar gözden geçireceğini kararlaştırmıştır.

Ayrıca, AB Konseyi, Türkiye'nin reformlarını, derinleştirilmiş siyasi diyalog da dahil olmak üzere özellikle insan haklarına da atıfta bulunarak, Katılma ilişkin siyasi kriterlerin karşılanması yönünde ilerlemeye ve Helsinki sonuçlarının 4 ve 9(a) paragraflarında yer alan hususlara da ağırlık vererek teşvik etmek ve desteklemek amacıyla, Türkiye'nin katılım öncesi stratejiden yararlanacağını vurgular; bu anlayışla, AB, Türkiye'yi, tüm taraflarla birlikte, Kıbrıs sorununun kapsamlı çözümünü amaçlayan sürecin başarıyla sonuçlanması yönünde, BM Genel Sekreteri'nin çabalarına destek olunmasına devam edilmesi yönünde teşvik etmektedir.

4. ÖNCELİKLER VE ORTA VADELİ HEDEFLER

AB Komisyonu, İlerleme Raporlarında, aday devletlerin üyelik hazırlıklarında bazı alanlarda geliştirilmesi ve devam etmesi gereken çabaların altını çizer. Bu durum öncelikler kapsamında ara aşamaların tanınımının yapılmasını ve her tanımın ilgili Devletlerin işbirliğiyle belirlenecek kesin amaçlarla tamamlanmasını gerektirir. Bunun başarıya ulaşması verilecek yardımın derecesini, bazı ülkelerle devam eden müzakerelerde kaydedilen gelişmeyi ve diğer ülkelerle yeni müzakerelerin açılmasını belirler. Katılım Ortaklığının öncelikleri ve orta vadeli hedefleri, kısa ve orta vade olarak iki gruba bölünmüştür. Kısa vadede sıralananlar, Türkiye'nin 2001 yılına kadar bunları tamamlaması veya somut olarak ileriye götüreceği adımları atması beklentisi esas alınarak seçilmiştir. Orta vadede sıralananlar ise, tamamlanması bir yıldan fazla sürmesi mümkün, ancak imkanlar ölçüsünde çalışmalarını 2001 yılı içinde başlatılması beklenenlerdir.

Katılım Ortaklığı, Türkiye'nin üyelik hazırlıkları için gerekli öncelik alanlarını belirlemektedir. Türkiye her halükarda İlerleme Raporunda yer alan tüm konulara eğilmek durumunda olacaktır. Türkiye'nin, Ortaklık Anlaşması, Gümrük Birliği ve örneğin, tarım ürünlerine ilişkin ticaret rejimi gibi AT-Türkiye Ortaklık Konseyi kararları çerçevesinde müktesebatin yasal uyumu ve uygulamasına ilişkin yükümlülüklerini yerine getirmesi de önem taşımaktadır. AB mevzuatının yasalara meczinin tek başına yeterli olmadığı, ayrıca Avrupa Birliği'nin uyguladığı standartlarda uygulanmasının güvence altına alınmasının da gerekli olduğu da hatırlanmalıdır. Aşağıda sıralanan tüm alanlarda mevzuatın güvenilir ve etkin uygulaması gerekmektedir.

AB Komisyonu'nun İlerleme Raporundaki analizler temel alınarak, Türkiye için belirlenen kısa ve orta vadeli öncelikler ve ara hedefler aşağıdadır:

4.1. Kısa Vade (2001)

Genişletilmiş Siyasi Diyalog ve Siyasi Kriterler

- Helsinki Zirvesi sonuçlarına uyarınca, siyasi diyalog kapsamında, Helsinki Zirvesi Sonuçlarının 9(a) paragrafında belirtildiği üzere, BM Genel Sekreteri'nin Kıbrıs sorununa kapsamlı bir çözüm bulunması sürecinin başarılı bir sonuca ulaştırılması yönündeki çabalarının kuvvetle desteklenmesi.
- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. maddesi ile uyumlu olarak, ifade özgürlüğü ile ilgili hukuki ve anayasal garantilerin güçlendirilmesi. Şiddet yanlısı olmayan görüşleri dile getirmekten hüküm giymiş kişilerin durumuna eğilinmesi.
- Barışçıl toplantı yapma ve dernek kurma özgürlüğüne ilişkin hukuki ve anayasal garantilerin güçlendirilmesi ve sivil toplumun gelişmesinin teşvik edilmesi.
- İşkenceyle mücadeleyle ilişkin hukuki hükümlerin güçlendirilmesi ve gerekli tüm önlemlerin alınması ve Avrupa İşkencenin Önlenmesi Sözleşmesine riayetinin sağlanması .
- Duruşma öncesi tutuklulukla ilgili hukuki süreçlerin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi hükümleriyle ve İşkencenin Önlenmesi Komitesi'nin tavsiyeleriyle uyumunun güçlendirilmesi

- Tüm insan hakları ihlallerine ilişkin tashih imkanlarının güçlendirilmesi.
- Münferit ülkeler ve uluslararası kuruluşlarla karşılıklı işbirliği içinde, kanun uygulayıcı memurların insan hakları konularında eğitimlerinin yoğunlaştırılması.
- Devlet Güvenlik Mahkemeleri de dahil olmak üzere, yargının işlevselliğinin ve verimliliğinin uluslararası standartlara uygun şekilde geliştirilmesi. Özellikle hakimlerin ve savcılarının, insan hakları alanı da dahil olmak üzere, AB mevzuatı hakkındaki eğitimlerinin kuvvetlendirilmesi.
- İdam cezasına ilişkin fiili moratoryumun muhafaza edilmesi.
- Türk vatandaşlarının televizyon ve radyo yayıncılığında anadillerini kullanmalarını yasaklayan hukuki düzenlemeler var ise kaldırılması.
- Tüm vatandaşların ekonomik, sosyal ve kültürel imkanlarının artırılması amacıyla, bölgesel farklılıkların azaltılması ve özellikle Güneydoğudaki durumun iyileştirilmesi için kapsamlı bir yaklaşım geliştirilmesi.

Ekonomik Kriterler

- IMF ve Dünya Bankası ile mutabakata varılan enflasyon ile mücadele ve yapısal reform programının uygulanmasının temin edilmesi, özellikle kamu harcamalarının kontrol altına alınmasının sağlanması.
- Şeffaflık ve gözetimi sağlamayı amaçlayan mali sektör reformunun süratle uygulanmasına başlanması.
- AB usulleri ve bir Katılma öncesi Ekonomik Programı'nın (KEP) sunulması doğrultusunda, mali durumun yıllık olarak bildirimini içeren bir katılma öncesi mali gözetim usulünün hazırlanması. KEP, kapsamlı bir ekonomik program sayesinde ülkenin katılma hazırlanmasını amaçlamaktadır.
- Tarım reformunun sürdürülmesi.
- Sosyal yönü dikkate alınarak, kamuya ait kurumların özelleştirilmesinin sürdürülmesi.

İç Pazar

- **Fikri ve sınai mülkiyet hakları:** fikri mülkiyet mevzuatının uyumuna devam edilmesi ve bir hakkın izinsiz kullanılması (korsanlık) ile mücadelenin güçlendirilmesi.
- **Malların serbest dolaşımı:** Avrupa standartları, ehliyet ve uygunluk değerlendirmesi ve işaretlemeye uyumun hızlandırılması; mevcut piyasa gözetimi ve uygunluk değerlendirme yapılarının, teçhizat ve eğitim ile güçlendirilmesine başlanması; belirli sektörler (gıda, tıbbi malzemeleri, kozmetikler, tekstil) ile Yeni ve Küresel Yaklaşım ilkelerinin üstlenilmesini sağlayacak çerçeve mevzuat hakkındaki çalışmaların hızlandırılması ve uygun idari altyapının oluşturulması; ticarete yönelik teknik engellerin ortadan kaldırılması.
- **Rekabet:** şeffaflık ve devlet yardımının düzenli gözetilmesine temel oluşturmak üzere devlet yardımı kontrolü sorumluluğunun belirlenmesini sağlayacak mevzuatın uyumlaştırılması;
- **Kamu alımları:** özellikle kamu alımları sisteminin daha şeffaf ve güvenilir olmasını temin ederek, Topluluk müktesebatına uyumun başlatılması.

Vergilendirme

- Özellikle oranlar, muafiyet işlemlerinin ölçüsü, vergilendirilebilir ölçüt ve vergi yapısı ile ilgili olarak, gümrük vergileri ve KDV'ye uyumun başlatılması; yeni vergi önlemlerinin İş Vergisi ile ilgili Uygulama Kuralları ile uyumlu olmasının sağlanması ve ayrımcı önlemlerin ortadan kaldırılması.

Tarım

- İşleyen bir toprak kayıt, hayvan belirleme sistemi ile bitki sertifikası sisteminin geliştirilmesi ve tarım piyasalarının izlenmesi için idari yapıların iyileştirilmesi ve çevresel, yapısal ve kırsal gelişme önlemlerinin uygulanması.

- Hayvan ve bitki hastalıkları ile mücadele için mevzuatın uyumlaştırılması birinci önceliği oluşturacak şekilde, Topluğun hayvan ve bitki sağlığı mevzuatı için uygun bir uyum stratejisinin kurulması ve laboratuvar testleri, teftiş düzenlemeleri ve kurumları başta gelmek üzere uygulama kapasitesinin yükseltilmesi.

Balışçılık

- Balışçılık kaynakları, piyasası ve yapısal gelişiminin, kaynakların yönetimi politikası, teftiş ve kontrol önlemleri vasıtasıyla izlenmesi için idari yapıların kurulması ve balışçılık filo kayıtlarının geliştirilmesi.

Ulaştırma

- Ulaştırma konusundaki müktesebatın üstlenilmesi için bir program benimsenmesi.
- Denizcilik güvenliği standartlarına ilişkin mevzuata uyumun başlatılması; güvenlik standartlarının uygulanması ve yürütülmesi.
- Sınıflandırılmış topluluklarının izlenmesi konusunda bir deniz ulaştırması eylem planının kabul edilmesi ve Türk bayrağı kayıt işlemlerinin işleyişinin iyileştirilmesi.
- Özellikle bayrak devleti kontrolü olmak üzere, denizcilik idaresinin güçlendirilmesine başlanması,

İstatistik

- Özellikle nüfus ve sosyal istatistikler, bölgesel istatistikler, iş istatistikleri, dış ticaret ve tarım istatistikleri olmak üzere, istatistiklerin daha da geliştirilmesi için bir strateji benimsenmesi.
- İş kayıtlarının AB standartlarına ulaştırılması.

İstihdam ve Sosyal İşler

- Müktesebata uyum için bir strateji ve ayrıntılı bir programın benimsenmesi.
- Çocuk işçiler sorununun çözümlenmesi yönündeki çabaların daha da güçlendirilmesi.
- Aralarında sendikal haklara saygının temini ve sendikal faaliyetlerin önündeki sınırlayıcı koşulların kaldırılması da olmak üzere, faal ve otonom sosyal diyalog için koşulların yerinde olmasının sağlanması,
- Müktesebatın geliştirilmesi ve uygulanması için sosyal ortakların kapasite oluşturma çabalarının desteklenmesi

Enerji

- AB enerji müktesebatının üstlenilmesi için bir programın yürürlüğe konulması.
- Elektrik ve gaz sektörleri için bağımsız bir düzenleyici makamın kurulması; görevlerini etkin bir şekilde yerine getirebilmesi için yetki ve araçların verilmesi.
- Başta elektrik ve gaz yönetmelikler olmak üzere, iç enerji piyasasının kuruluşunun hazırlanması ve piyasanın açılması.

Telekomünikasyon

- Lisans, enterkoneksiyon ve evrensel hizmet alanlarında AB müktesebatına uyumun sağlanması; liberalizasyon ihtiyaçlarının daha fazla belirginleştirilmesi.

- Bağımsız düzenleyici makamın kapasite oluşturmasının güçlendirilmesi, örneğin yönetmelikleri uygulama kabiliyetinin güçlendirilmesi.

Bölgesel politika ve yapısal unsurların eşgüdümü

- Topluluk kurallarına uygun olarak bir NUT's (istatistiki amaçlarla bölgesel birimlerin isimlendirilmesi) sınıflandırmasının hazırlanması.
- Etkin bir bölgesel politika geliştirilmesi için bir strateji benimsenmesi.
- Türkiye'nin planlama sürecinde proje seçimi bakımından bölgesel politika kriterleri oluşturulmasına başlanması.

Kültür ve Görsel-İşitsel Politika

- Özellikle Sınır Tanımayan Televizyon Direktifi çerçevesinde, görsel-ışitsel politika alanındaki mevzuat uyumuna başlanması.

Çevre

- Müktesebatın üstlenilmesi için direktife dayalı ayrıntılı bir uyum programının benimsenmesi,
- Çevre Etki Değerlendirmesi direktifinin üstlenilmesi.
- Yatırımları finanse etmek üzere, uyum maliyeti ve kamu ve özel kesimin yıllık gerçekçi mali kaynakları tahminlerine dayanan bir plan (direktife dayalı) geliştirilmesi.

Adalet ve İçişleri

- Avrupa Birliği'nde adalet ve içişleri (Aİİ) alanındaki mevzuat ve uygulamalar ile ilgili bilgi ve bilinçlenme programlarının geliştirilmesi.
- Organize suçlar, uyuşturucu kaçakçılığı ve rüşvet ile mücadelenin artırılması ve kara para aklama ile mücadele kapasitesinin güçlendirilmesi.

Gümrükler

- Serbest bölgeler mevzuatına uyuma devam edilmesi ve yeni Gümrük Yasasının ve uygulama yönetmeliğinin uygulanmasının sağlanması.

İdari ve adli kapasitenin güçlendirilmesi

- Müktesebatın benimsenmesi, uygulanması ve idare edilmesi için kamu yönetiminin kapasitesinin özellikle eğitim ile yasal olmayan göç ve yasal olmayan insan ve uyuşturucu kaçakçılığını önlemek için etkin sınır kontrollerinin geliştirilmesi dahil olmak üzere, bakanlıklar arasında uygun eşgüdüm sağlanmak suretiyle, iyileştirilmesi.
- İlgili idari kurumların güçlendirilmesi dahil kamu yönetiminin modernizasyonunun hızlandırılması;
- Mali kontrol işlevlerinin güçlendirilmesi, gümrüklerin etkinliğinin iyileştirilmesi ve vergi idaresinin modernleştirilmesi ve hileye karşı mücadele kapasitesinin artırılması; sınırlar da dahil olmak üzere hayvan ve bitki sağlığı kontrollerinin güçlendirilmesi, gıda kontrol idaresinin yeniden yapılandırılması ve güçlendirilmesi, adli sistemin işleyişinin iyileştirilmesi ve Topluluk hukuku ile bunun uygulanması ile ilgili olarak adli makamlara yönelik eğitimin daha da geliştirilmesi.
- Program yönetimi için yasal, idari ve bütçeye ilişkin çerçevenin (muhasabe el kitabı ve muhasabe hesapları) benimsenmesi.

4.2. Orta-Vade

Geniştirilmiş Siyasi Diyalog ve Siyasi Kriterler

- Helsinki Zirvesi sonuçları uyarınca, siyasi diyalog kapsamında, Helsinki Zirevesi Sonuçlarının 4. paragrafında belirtildiği üzere, süre gelen tüm sınır anlaşmazlıkları ve diğer ilgili konuları, BM Ana Sözleşmesinin anlaşmazlıkların barışçı yollardan çözülmesi ilkesi doğrultusunda, çözmek için her türlü çabanın sarf edilmesi,
- Tüm bireylerin, herhangi bir ayırım yapılmaksızın ve dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi görüş, felsefi inanç veya dinine bakılmaksızın, tüm insan hakları ve temel özgürlüklerinden tam olarak yararlandırılmasının temini. Düşünce, vicdan ve din özgürlüğünden yararlanma koşullarının daha da geliştirilmesi.
- Türk Anayasası ve ilgili diğer yasaların, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde belirtildiği şekliyle Türk vatandaşlarının hak ve özgürlükleri garanti altına alınacak şekilde gözden geçirilmesi; bu gibi yasal reformların uygulanmasının AB üye devletleri uyumunun sağlanması.
- İdam cezasının kaldırılması, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6. Protokolünün imzalanması ve onaylanması.
- Uluslararası Siyasi ve Medeni Haklar Sözleşmesi ile ihtiyari ek protokolünün ve Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi'nin onaylanması
- Hapishanelerdeki mahkumiyet şartlarının, Tutuklulara Muameleye ilişkin BM Minimum Standart Kurallarına ve diğer uluslararası normlara uygun hale getirilmesi.
- AB üyesi devletlerin uygulamaları doğrultusunda, Milli Güvenlik Kurulu'nun anayasal rolünün Hükümete bir danışma organı olarak uyumu.
- Güneydoğu'da geriye kalan olağanüstü hal uygulamalarının kaldırılması.
- Kökenlerine bakılmaksızın tüm vatandaşlar için kültürel hakların garanti edilmesi ve kültürel çeşitliliğin sağlanması. Eğitim alanı da dahil olmak üzere bu hakların kullanılmasını önleyen tüm yasal hükümlerin kaldırılması.

Ekonomik kriterler

- Özelleştirme sürecinin tamamlanması.
- Tarım ve mali sektörü reformunun tamamlanması.
- Ücret ve sosyal güvenlik sisteminin sürdürülebilir olmasını sağlama.
- Genç nesiller ile geri kalmış bölgelere özel bir dikkat göstererek, eğitim ve sağlığın genel seviyesinin iyileştirilmesinin sağlanması.

İç pazar

- **Malların serbest dolaşımı:** AB müktesebatı ile uyumun tamamlanması; Avrupa standartlarına uyumun tamamlanması; mevcut ehliyet, pazar gözetimi ve uygunluk değerlendirme yapılarının güçlendirilmesinin tamamlanması.
- **Şirketler hukuku:** AB müktesebatına uyumun tamamlanması.
- **Verilerin korunması:** uyumun tamamlanması ve mevzuatın uygulanması.
- **Sermayenin serbest dolaşımı:** özellikle yabancı yatırımcılara yönelik sınırlamaların kaldırılmasını sağlayarak uyumun tamamlanması.
- **Rekabet:** devlet yardımları ve bölgesel yardım şemaları ile ilgili AB müktesebatına uyumun tamamlanması ve tekeller ve özel haklardan faydalanan şirketler ile ilgili mevzuatın uyumlaştırılması.

- **Kamu alımları:** Topluluk müktesebatına uyumun tamamlanması; etkin yürütme ve uygulamanın sağlanması.

Vergilendirme

- Ulusal mevzuatın AB müktesebatına uyumunun tamamlanması.

Tarım

- Tarım ve kırsal kalkınma politikalarında müktesebat hazırlıklarının tamamlanması.
- Gıda işleme kurumlarının (et, süt ürünleri işleme tesisleri) AB hijyen ve kamu sağlığı standartlarına ulaşmak için modernize edilmesi ve daha ileri test ve teşhis ünitelerinin teşkil edilmesi.

Balıkçılık

- Ortak balıkçılık politikasının uygulanması ve güçlendirme kapasitesinin geliştirilmesinin tamamlanması.
- Türkiye'deki balık ürünlerinin kalite standartlarının ve güvenliğinin iyileştirilmesinin sürdürülmesi.

Ulaştırma

- Karayolu ulaştırması ile ilgili mevzuatın (piyasaya giriş, yol güvenliği, tehlikeli maddeler ile ilgili kurallar ve vergilendirme), demiryolu ve hava yolu (özellikle havayolu güvenliği ve hava trafik yönetimi) ve iç sular (gemiler için teknik gereklilikler) konularındaki uyumun tamamlanması.
- Başta deniz ulaşımı güvenliği olmak üzere ulaştırma mevzuatının etkin uygulanmasının ve güçlendirilmesinin sağlanması.
- İç Pazara tam anlamıyla katılımı sağlayacak teknik normlar için Türk ulaştırma filosunun (özellikle deniz ve kara taşımacılığı) hazırlanması.

Ekonomik ve Parasal Birlik

- Avrupa Merkez Bankası Sistemine (AMBS) Katılımı sağlamak üzere Merkez Bankası kanununun yeniden düzenlenmesi.
- - Merkez Bankası'nın hükümetten bağımsızlığının tamamlanması.

İstatistik

- Özellikle gayri safi yurtiçi hasıla (GDP) tahminleri, uyumlaştırılmış tüketici fiyat endeksleri, kısa vadeli göstergeler, sosyal istatistikler, iş kayıtları ve ödemeler dengesi başta olmak üzere, AB'nin uygun istatistiki metodolojilerinin ve uygulamalarının benimsenmesi.
- Mali-ekonomik istatistiklerinin, istatistik müktesebatı ile daha fazla uyumlaştırılması.
- Personelin eğitiminin sağlanması ve idari kapasitenin iyileştirilmesi.

İstihdam ve sosyal işler

- Kadınlara karşı ayrımcılık uygulamalarının ve cinsiyet, ırk ve etnik köken, din ve inanç, sakatlık, yaş ve cinsi eğilim nedenlerine dayalı tüm ayrımcı uygulamaların ortadan kaldırılması
- İş hukuku, kadın ve erkek arasında eşit muamele, iş sağlığı ve güvenliği ve kamu sağlığı alanlarında AB müktesebatının üstlenilmesi; ilgili idari yapıları ile sosyal güvenliğin eşgüdümü için gerekli yapıların güçlendirilmesi.
- Sosyal politika ve istihdam alanındaki müktesebatın etkin uygulanmasının ve güçlendirilmesinin sağlanması.

- Ortak istihdam değerlendirilmesi dahil, Avrupa İstihdam Stratejisi'ne daha sonra katılım için ulusal bir istihdam stratejisinin hazırlanması ve bu çerçevede, özellikle devam eden ve hızlanan yapısal değişikliğin etkisi olmak üzere, iş piyasası ve sosyal kalkınmayı izlemek üzere kapasitenin geliştirilmesi.
- Sosyal güvenlik ağını güçlendirirken, sosyal güvenlik sistemi reformunu mali anlamda sürdürülebilir kılmak üzere sağlamlaştırmak suretiyle, sosyal korunmanın daha da geliştirilmesi.

Enerji

- Enerji kuruluşlarının yeniden yapılandırılması ve çeşitli sektörlerin daha çok açılması, idari ve düzenleyici yapıların güçlendirilmesi.
- Ulusal mevzuatının AB enerji müktesebatı ile uyumunun tamamlanması.

Telekomünikasyon

- Topluluk mevzuatının üstlenilmesinin tamamlanması.
- Tüm telekomünikasyon sektörü için kapsamlı bir politika geliştirilmesi.

Bölgesel politika ve yapısal unsurların eşgüdümü

- Ülke iç farklılıkları en aza indirmek amacıyla, değerlendirmeyi izlemek üzere çok yıllık bütçe usulleri ve yapılar kurmak da dahil olmak üzere, ekonomik ve sosyal dayanışmayı sağlamak için bir ulusal politikanın geliştirilmesi.

Kültür ve Görsel-İşitsel politika

- Görsel-İşitsel mevzuata uyumun tamamlanması ve bağımsız televizyon/radyo makamının yetkilerinin güçlendirilmesi.

Çevre

- Çevrenin korunması için kurumsal, idari ve izleme kapasitesinin güçlendirilmesi ile birlikte, özellikle çerçeve ve sektör mevzuatı geliştirmek suretiyle, AB çevre müktesebatının uygulanması ve yürütülmesi.
- Çerçeve mevzuat, yatay mevzuat, doğal çevrenin korunması, su kalitesi ve atık yönetimi ile ilgili mevzuata özel bir önem vermek suretiyle müktesebatın uygulanması; bir atık yönetimi stratejisinin uygulanması.
- İzleme ağıları ve izin usulleri ile veri toplama dahil çevre kontrollerinin kurulması.
- Sürdürülebilir kalkınma ilkelerinin, tüm diğer sektörel politikaların tanımlanması ve uygulanmasıyla bütünleştirilmesi.
- Çevre Etki Değerlendirmesi direktifinin uygulanması ve yürütülmesi.

Gümrükler

- Özellikle serbest bölgeler, çift kullanımlı mallar ve teknolojiler, uyuşturucu üretiminde kullanılan kimyasal maddeler ve sahte ve kaçak mallar ile ilgili mevzuat uyumunun tamamlanması.

Adalet ve işçileri

- Topluluk Hukuku ve Adalet ve İşçileri (Aİİ) müktesebatının uygulanması için eğitim programlarının geliştirilmesi.

- Özellikle polisin güvenilirliğinin sağlanması için Aİİ kurumlarının daha da geliştirilmesi ve güçlendirilmesi;
- Schengen Bilgi Sistemi ve Europol'a katılabilmek için veri koruma alanında AB müktesebatının benimsenmesi;
- Vize mevzuatı ve uygulamalarının, AB'ninkiler ile uyumunun başlatılması;
- Yasal olmayan göçü önlemek için, göç (kabul, tekrar kabul, sınır dışı etme) konusundaki AB Mevzuatı ve uygulamalarının benimsenmesi ve uygulanması,
- Sınır yönetiminin güçlendirilmesine başlanması ve Schengen Sözleşmesinin tam olarak uygulanması için hazırlanılması.
- İltica alanında 1951 Cenevre Sözleşmesi için getirilen coğrafi rezervin kaldırılması ve mülteciler için ikamet ve sosyal destek birimlerinin geliştirilmesi.
- Yolsuzluk, uyuşturucu maddeler, organize suçlar ve kara para aklama ile mücadele alanları ile ceza ve adli konularda işbirliği konularında AB müktesebatının benimsenmesi ve uygulanması; bu alanlarda uluslararası işbirliğinin daha da sıklaştırılması.

İdari ve adli kapasitenin güçlendirilmesi

- Sınır yönetiminin güçlendirilmesi ve Schengen Anlaşmasının tam olarak uygulanmasına hazırlık da dahil, AT politikalarının etkin uygulanmasını temin etmek üzere, kamu yönetiminin modernizasyonu reformunun tamamlanması.
- İç ve dış mali kontroller için yasal çerçevenin tamamlanması, iç muhasebe kaydı/kontrol işlevlerinin uyumlaştırılması için hükümette bir merkezi organizasyon kurulmasının tamamlanması; harcama merkezlerinde iç muhasebe kaydı/kontrol birimleri kurulmasının tamamlanması; merkezi ve yerel düzeyde ulusal kontrolörler/hesap uzmanlarının "işlevsel bağımsızlıklarını" ve "ex-ante" mali kontrolün tamamlanması; muhasebe el kitabı basılması ve AB fonlarının kontrolü için hesap uzmanı birimlerinin geliştirilmesi.
- Toprak reformunun tamamlanması ve bölge ve belediye yönetimi kavramlarının geliştirilmesi.
- Bölgesel düzeyde işlevsel yapılar kurulması ve bölgesel gelişme ile ilgili mevcut idari yapıların güçlendirilmesi.

5. PROGRAMLAMA

Türkiye, 1996-1999 döneminde, yıllık ortalama 90 milyon Euro'nun biraz üzerinde olmak üzere 376 milyon Euro hibe yardımı almıştır. 2000'den itibaren, Türkiye'ye ayrılacak yıllık tahsisat, MEDA II ikili yardımlarından ortalama %15'lik bir pay ile iki "Avrupa stratejisi/katılım öncesi strateji" tüzüğü çerçevesinde öngörülen fonları kapsayacak şekilde belirlenmiştir. Nisan 2000'de kabul edilen birinci tüzük, AT-Türkiye Gümrük Birliği'ni derinleştirecek önlemlerin uygulanması için 3 yıl boyunca yılda 5 milyon Euro'yu öngörmektedir. Onay sürecinde olan ikinci tüzük, Türkiye'de ekonomik ve sosyal kalkınmayı teşvik edecek tedbirlerin alınmasına yönelik olup, 3 yıl boyunca yılda 45 milyon Euro sağlayacaktır.

Bütün bu fonlar Katılım öncesine yöneliktir. 2000 yılı için tahsisat ayrımı şöyledir:

- Tahsisatın %50'si özellikle Türk mevzuatı ve uygulamalarının AB müktesebatına uyumunu amaçlayan yapısal ve sektör reformlarına verilecektir. Reformlar yapısal uyum imkanları yoluyla desteklenecektir; amaç Türkiye'nin temel yapısal reformlarının Topluluk müktesebatına uygun şekilde ve IMF ile Dünya Bankasıyla yakın eşgüdüm içinde üstlenmesine yardımcı olmaktır.
- Tahsisatın %50'si Türkiye'nin AB ile bütünleşmesini hedefleyen diğer önlemlerin finansmanını sağlayacaktır. Türk idaresi ve kurumlarının kurumsallaşma yoluyla Topluluk müktesebatını uygulayacak kapasiteyi geliştirmelerine yardımcı olmak. Türkiye'nin sanayi ve altyapısının Topluluk standartlarına gelmesi için yatırım desteği ve bölgesel/kırsal kalkınma yoluyla gereken yatırımların

harekete geçirilmesine yardımcı olmak. Bu tahsisat ile Türkiye, Beşinci Araştırma ve Teknik Gelişme Çerçeve Programı (OJ L 26, 1.2.1999, sayfa 1) ile Eğitim ve KOBİ'ler alanındaki de dahil olan Topluluk Programları ve ajanslarına Katılım katkısının bir bölümünü karşılayabilir.

5.1. Uluslararası Mali Kuruluşların Rolü

Türkiye ve Uluslararası Mali Kuruluşlar arasındaki işbirliği, Katılım Ortaklığı ile bir ivme ve yeni bakış açısı kazanmaktadır. Katılım Ortaklığıyla sağlanan kaynaklar, Uluslararası Mali Kuruluşlardan daha fazla miktarda kalkınma yardımı için başlangıç sermayesi ve katalizör olarak hizmet etmektedir. Bu süreç, Katılım öncesi önceliklere ilişkin projelerin ortak finansmanını kolaylaştırmak amacıyla, aday ülkeler, Avrupa Yatırım Bankası ve Uluslararası Mali Kuruluşlar ve özellikle Dünya Bankası ile irtibatlı olarak Komisyon tarafından geliştirilmektedir. Aynı zamanda, diğer donörlerin (Üye ülkeler; üçüncü ülkeler) programlarıyla yakın işbirliğinin kurulması önem taşımaktadır.

6. KOŞULLAR

Türkiye için katılma öncesi unsurları aracılığıyla proje finansmanı için sağlanacak Topluluk yardımı, Türkiye'nin Ortaklık Anlaşması, Gümrük Birliği ve örneğin tarım ürünleri için ticaret rejimi gibi AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin ilgili kararları çerçevesindeki yükümlülüklerine saygı göstermesine bağlıdır. Kopenhag kriterlerini yerine getirmeye matuf olarak atılacak daha ileri adımlar ve özellikle bu Katılma Ortaklığının belirli önceliklerinin 2001 içinde yerine getirilmesi yönünde gelişme sağlanmalıdır. Bu genel koşullara uymamazlık, önerilen tek çerçeve tüzüğün 4. maddesi çerçevesinde, Konsey tarafından mali yardımların askıya alınması kararı alınması sonucunu doğurabilecektir.

7. İZLEME

Katılma Ortaklığının uygulanması, Ortaklık Anlaşması çerçevesinde izlenecektir. Avrupa Konseyi tarafından Helsinki'de belirtildiği şekilde, Türkiye için Ortaklık Anlaşmasının kurumlarının, müzakerelerin açılıp açılmadığına bakılmaksızın, aynı düzenlemelere göre müktesebata uyumun incelenebileceği bir çerçeve oluşturmaya devam etmesi önemlidir.

Katılma Ortaklığının ilgili bölümleri, ilgili alt-komite de tartışılacaktır. Ortaklık Komitesi, tüm gelişmeleri, ilerleme ve öncelikler ile orta vadeli amaçların yerine getirilmesinde karşılaşılan sorunları ve alt-komiteler tarafından kendisine gönderilen daha belirli konuları tartışır.

Öncelikle, Meda Yönetim Komitesi, üç unsur altındaki (Meda; Avrupa Stratejisi altında iki mali tüzük) finansmana ilişkin araçların birbiriyle ve Katılma Ortaklığı ile uyumlu olmasını temin eder.

Komisyon, "Türkiye için katılma öncesi stratejisi" başlıklı yeni bütçe kaleminin (PDB 2001) uygulanması için yeni tek bir tüzük hazırlamaktadır. Bu tüzüğün kabulünün ardından, Phare Yönetim Komitesi, Katılma Ortaklığı ile uyumlu olmasını izleme görevini yerine getirecektir.